

X. BLAGAJNIČKI MAKSIMUMI, ISPLATE I PLAĆANJA U GOTOVU NOVCU I DEVIZNA PLAĆANJA

1. BLAGAJNIČKI MAKSIMUM

Blagajnički maksimum je najveća svota gotova novca koja se može nalaziti u blagajni na kraju radnog dana. Za obveznike fiskalizacije visina blagajničkog maksimuma uređena je odredbama čl. 29. st. 1. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (Nar. nov., br. 133/12. – 114/23., dalje: Zakon o fiskalizaciji) i čl. 41.f Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom (Nar. nov., br. 146/12. – 1/24., dalje: Pravilnik o fiskalizaciji).

Od 3. siječnja 2024. godine **najviše svote blagajničkog maksimuma su:**

- za mikro subjekte i fizičke osobe do 2.000,00 €
- za male subjekte do 7.000,00 €
- za srednje subjekte do 12.000,00 € i
- za subjekte koji prelaze mjerila koja određuju malo gospodarstvo do 15.000,00 €.

Blagajnički maksimum određuje se za obveznike fiskalizacije kao cjelinu, a u okviru te svote obveznik fiskalizacije može odrediti blagajnički maksimum svojim organizacijskim dijelovima (poslovnim prostorima). Iznimno, veliki subjekti mogu internim aktom propisati blagajnički maksimum u svoti od 15.000,00 € po pojedinom poslovnom prostoru. Obveznik fiskalizacije je obvezan gotov novac iznad visine blagajničkog maksimuma primljen tijekom dana uplatiti na svoj račun istog dana, a najkasnije sljedećeg radnog dana.

Ako obveznik fiskalizacije u *Jedinstvenom registru računa* ima oznaku **blokada računa**, tada je, prema

čl. 16. Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 68/18. – 47/20.), obvezan sav gotov novac koji je primio obavljajući registriranu djelatnost položiti na svoj račun u banci.

Detaljnije o blagajničkom poslovanju može se pročitati u RRiF-u br. 1/24., str. 39.

2. MOGUĆNOSTI ISPLATE U GOTOVU NOVCU

U vezi s gotovinskim isplatama / uplatama treba voditi računa i o odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Plaćanje u gotovini drugom obvezniku fiskalizacije moguće je najviše do svote od 700,00 € po jednom računu (čl. 28. Zakona o fiskalizaciji).

Jednako tako, prema čl. 92. st. 6. Pravilnika o porezu na dohodak, pravne i fizičke osobe koje obavljaju registriranu djelatnost mogu u gotovu novcu podmiriti račun za nabavu robe i usluga u svoti do **700,00 € po jednom računu fizičkim osobama** koje obavljaju samostalnu djelatnost iz čl. 29. Zakona o porezu na dohodak. To se posebno odnosi na obrtnike, slobodna zanimanja, poljoprivrednike i fizičke osobe koje ostvaruju dohodak od djelatnosti proizvodnje električne energije.

Osim toga, Zakon o porezu na dohodak u čl. 86. propisuje isplatu dohodaka na račun, a u čl. 92. Pravilnika o porezu na dohodak propisane su iznimke. U nastavku se daje pregled načela isplata primitka fizičkim osobama.

Tablica 1. Način isplate primitaka fizičkim osobama u 2024. godini

ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI NA ŽIRORAČUN ILI TEKUĆI RAČUN (ne u gotovini)	ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI I U GOTOVU NOVCU
1. plaće – dohodak od nesamostalnog rada (čl. 21. Zakona) – neoporezive plaće, naknade plaće i sve što se u poreznom smislu smatra plaćom, kao dnevnice, terenski dodatak, otpremnine i dr. u visini razlike iznad neoporezive svote, te poduzetnička plaća	1. mirovine, novčani dodatci uz mirovinu od lokalne samouprave – zajam radniku ili članu društva
2. primitci od samostalne djelatnosti (obrt i slobodna zanimanja, poljoprivrednici) – preporuka je radi jednostavnosti razdvajanja privatnih od poslovnih primitaka i dalje ostvarivati primitke na odvojenim računima	2. državne nagrade za sudjelovanje na olimpijskim igrama, svjetskim i europskim prvenstvima koje isplaćuje lokalna samouprava

ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI NA ŽIRORAČUN ILI TEKUĆI RAČUN (ne u gotovini)	ISPLATE KOJE SE MOGU OBAVITI I U GOTOVU NOVCU
3. drugi dohodak – (autorski honorari, naknade po ugovoru o djelu i ostale isplate koje se smatraju drugim dohotkom) – čl. 39. Zakona	3. primitci osoba zaposlenih u inozemnim diplomatskim misijama i sl.
4. primitci od kapitala (čl. 64. Zakona), – dividende i udjeli u dobitku – kamate – izuzimanje na teret dobitka tekućeg razdoblja – dohodak na osnovi opcijske kupnje dionica – kapitalni dobitci (čl. 67.)	4. primitci koji se u skladu s čl. 8. ne smatraju dohotkom koji nisu navedeni u stupcu 1.: – obiteljske mirovine koje ostvaruju djeca nakon smrti roditelja – državne nagrade i nagrade j. l. s. – socijalne potpore – doplatak za djecu – primitci osoba s invalidnošću – potpore zbog uništenja imovine od elem. nepogoda – nasljedstva i darovi – primitci od prodaje osobne imovine – odštete koje nisu u vezi s gospodarstvenom djelatnosti – primitci na nagradnim natječajima i natjecanjima (samo ako su propisani pod jednakim uvjetima za sve građane) – potpore djeci u slučaju smrti roditelja – primitci na osnovi osiguranja imovine, života i sl.
5. primitci od najamnina i zakupnina nekretnina i pokretnih stvari – naknada za pravo građenja	5. isplate iz čl. 9. Zakona na koje se ne plaća porez na dohodak: – svote koje poslodavci isplaćuju radnicima do neoporezive svote: ♦ dnevnice u zemlji i inozemstvu, terenski dodatak, pomorski dodatak, naknade prijevoznih troškova na i noćenja na službenom putu, prijevoz na posao i s posla mjesnim i međumjesnim prijevozom, naknade za korištenje privatnog automobila za službene svrhe (0,50 € po kilometru), potpore zbog invalidnosti radnika, potpore obitelji u slučaju smrti radnika i radnicima u slučaju smrti člana obitelji, potpore zbog neprekidnog bolovanja, dar djetetu do 15. god. života, prigodne nagrade (regres, božićnica i sl.), jubilarne nagrade, naknade za odvojeni život, pomorski dodatak, neoporezive otpremnine po godini staža ili jednokratne zbog odlaska u mirovinu ili zbog profesionalne nesposobnosti za rad po godini staža, potpore za novorođenče te navedeni primitci koje sebi isplaćuju obrtnici i slobodna zanimanja ♦ nagrade za dobro obavljenju uslugu primljenu od strane trećih osoba (napojnice) evidentirane u sustavu fiskalizacije
6. primitci na koje se ne plaća porez na dohodak (čl. 9. Zakona): – učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga, – stipendije učenicima i studentima za vrijeme njihova redovitog školovanja, do propisane svote – sportske stipendije, nagrade za usavršavanja i sportska ostvarenja i naknade sportašima amaterima prema posebnim propisima do propisanih svota	6. primitci od obavljanja sezonskih poslova (sezonski poslovi u poljoprivredi, branje i skupljanje plodova i bilja, poslovi prodaje poljoprivrednih proizvoda, šumskih proizvoda, osvježavajućih napitaka, ledenih slastica, dnevnog tiska, ulaznica i slično, poslovi popisivanja, anketiranja, očitavanja brojila i slično, amatersko sudjelovanje u radu kulturno umjetničkih društava i slični poslovi), uz uvjet da ovi primitci kod jednog isplatitelja ne prelaze 2.000,00 € godišnje
7. svi primitci koji se fizičkim osobama isplaćuju iz proračuna RH	7. isplate predujma dohotka obrtnika i slobodnih zanimanja
8. nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.) do 1.120,00 € godišnje	8. isplate s osnove povrata pozajmica
9. naknada troškova: – prehrane (paušalna) – smještaja (u slučaju kad se isplaćuje radniku) – redovne skrbi djece radnika	9. povrat ambalaže i organizirano prikupljanje otpada (akcija i aktivnosti zaštite okoliša)
10. primitci na osnovi darivanja za zdravstvene potrebe (čl. 8. st. 1. t. 4. Zakona)	10. primici od otuđenja posebnih vrsta imovine (otkup sekundarnih sirovina osim ambalaže i otpada prikupljenog u okviru akcija) iz čl. 59. Zakona

Napomena: U prekršajnim odredbama Zakona o porezu na dohodak (čl. 91. st. 1. t. 12.) je navedeno da će se za prekršaj kazniti novčanom kaznom od 1.320,00 do 6.630,00 eura "pravne i fizičke osobe koje isplate građanima ne obavljaju na njihov račun za plaćanje sukladno propisu kojim se uređuje platni promet kod banke (čl. 86. st. 1. Zakona o porezu na dohodak).

3. SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Nar. nov., br. 108/17., 39/19. i 151/22., dalje: Zakon) kao obveznike primjene navodi i **pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove** u okviru sljedećih profesionalnih djelatnosti: odvjetnik, odvjetničko društvo i javni bilježnik; revizorsko društvo i samostalni revizor; društvo za porezno savjetništvo i porezni savjetnik; vanjski računovođe u obavljanju računovodstvenih poslova za druge pravne ili fizičke osobe te ako sudjeluje u bilo kojoj vrsti financijskih transakcija ili transakcija koje uključuju nekretnine ili pruža pomoć u planiranju ili provođenju određenih transakcija za svoju stranku u vezi s npr. kupnjom i prodajom nekretnina, otvaranjem i upravljanjem bankovnim računima, osnivanjem i poslovanjem trgovačkim društvima. Svi obveznici primjene Zakona moraju imati ustrojen sustav upravljanja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Jedna od bitnih sastavnica tog sustava su i pisane politike (tzv. interni akti) upravljanja rizicima od pranja novca i financiranja terorizma. Sastavni dio politika su i dubinske analize stranke pri čemu je bitna mjera stalnog praćenja poslovnog odnosa sa strankom.

Postoje i ograničenje **gotovinske naplate i plaćanja** koja se odnosi na sve pravne i fizičke osobe koje, obavljajući registriranu djelatnost, u nekim transakcijama posluju gotovim novcem.

Prema tom ograničenju u poslovanju gotovim novcem, **pravna ili fizička osoba koja obavlja registriranu djelatnost u Republici Hrvatskoj ne smije primiti naplatu ili obaviti plaćanje u gotovini u vrijednosti od 10.000,00 € i većoj.**

Primjena Zakona ne isključuje primjenu ograničenja koja su propisana drugim propisima – npr. Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom, Zakon o porezu na dohodak i dr.

Pravni subjekti koji su osnovani na području Republike Hrvatske, a kojima Republika Hrvatska ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

nije jedini osnivač (trgovačka društava, podružnice stranih trgovačkih društava, udruge, zaklade i ustanove) moraju biti upisane u registar stvarnih vlasnika koji vodi FINA. Registar se mora i ažurirati. Obveznici se ne mogu samo oslanjati na podatke iz tog registra, već moraju sami provesti postupak utvrđivanja i provjere identiteta stvarnog vlasnika na temelju procjene rizika stranke.

Fizička osoba obvezna je **pisano prijaviti cariniku unošenje ili iznošenje gotovine** u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice u vrijednosti od 10.000,00 € ili više.

4. DEVIZNO POSLOVANJE

Za unošenje i iznošenje **strane gotovine** ne postoje ograničenja u svoti unošenja i iznošenja preko granice.

Pri prelaženju europske granice na državnoj granicama RH, a na temelju čl. 3. i 4. Uredbe (EU) 2018/1672, svi oni koji prenose gotovinu u vrijednosti 10.000,00 € ili više, moraju to prijaviti nadležnim tijelima (u pravilu carinarnici). Iako se obveza prijavljivanja gotovine u svoti od 10.000,00 € i više ne odnosi na nacionalne granice unutar EU-a, uveden je poseban nadzor njezina kretanja na poziv nadležnog tijela. Pojam gotovine u objema okolnostima uključuje npr. čekove i zadužnice, kovanice s udjelom zlata od najmanje 90 % i poluge s udjelom zlata od najmanje od 99,5 %.

Za potrebe deviznog poslovanja vodi se **nadzorna knjiga**. U nju se unose kapitalni poslovi (npr., kreditni poslovi, izravna ulaganja, depozitni poslovi (uključujući poslovanje po transakcijskim računima koji su otvoreni u inozemstvu).

Statističko praćenje poslovanja s inozemstvom uređeno je na različit način s obzirom na predmet statističkog istraživanja, svote promatranog prometa i izvještajne subjekte. S obzirom na to, svaki rezident treba samostalno istražiti treba li o kojem predmetu s deviznim nerezidentima izvještavati HNB. Za svakog obveznika izvješćivanja HNB-u to određenje nije trajnog karaktera, već se ono može mijenjati s obzirom na promjene u prometima (vrijednostima) predmetima istraživanja kod svakog od njih.

KORISNO!

i u 2024.

KREDITNI RIZIK

Autori: Prof. dr. sc. Drago JAKOVČEVIĆ; mr.sc. Ivana JOLIĆ

U ovoj knjizi opisuje se materijalno najčešći i najznačajniji rizik kojem se izlažu financijski i nefinancijski subjekti u svom poslovanju. Posebnost upravljanja kreditnim rizikom kao najkompleksnijim rizikom kojem su izloženi regulatori, supervizori i menadžment banaka izaziva strepnju u poslovnoj javnosti i prijetnju stabilnosti našeg (i šireg) gospodarstva. Knjiga je osmišljena na način da kroz teoretska i praktična znanja i iskustva predoči kreditne rizike s pragmatičnog i supervizorskog motrišta.

U šest poglavlja obuhvaćeno je sve što bi trebalo znati o suvremenim pojavnostima i modelima upravljanja kreditnim rizikom. Ona je spoj teorije i prakse te zagovara nužnost usvajanja zaokreta u upravljanju bankama prema anticikličkom modeliranju kreditnog rizika, a o tome autori pišu u prvom poglavlju. U drugom poglavlju opisuje se mjerenje i vrednovanje kreditnog rizika u okviru Basela II, dok se u trećem poglavlju izlažu interni rejting sustavi i analiziraju modeli te daju metodologije koje omogućuju izradu vlastitog rejting sustava. Četvrto poglavlje nosi naziv: Validacija internih rejting sustava, a u petom poglavlju autori objašnjavaju kapitalne zahtjeve za kreditni rizik prema IRB pristupu. U šestom poglavlju daje se koncizan prikaz Basela III s posebnim osvrtom na kreditni rizik. Knjiga je prvenstveno namijenjena poslovnim bankarima, predavačima na studijima visokih i sveučilišnih kolegija iz bankarstva i poslovnih financija, te praktičarima i studentima.

Narudžbenica na kraju časopisa RRIF

